

Mooi bosplantsoen door keuze wijkers en blijvers

Het onderhoud van bosplantsoen is net zo complex als een bal uit deze soort begroeiing spelen.

Wat zijn de wijkers en wat de blijvers?

TEKST: PIUS FLORIS – FOTO'S: TEXTRON, ARIJAN VAN ALPHEN

Bosplantsoen is een samenstel van verschillende boom- en heestersoorten die op zodanige wijze zijn geselecteerd dat er in de loop der tijd een functionele groene zone ontstaat met een kruidenlaag, een heesterlaag en een boomlaag. Bosplantsoen lijkt op het eerste gezicht gemakkelijk en goedkoop groen te zijn. Toch vergt bosplantsoen weldegelijk regelmatig en vakkundig onderhoud. Goed onderhouden bosplantsoenen op

golfbanen kunnen een toegevoegde waarde zijn. Niet alleen voor het spel, maar ook voor de natuurwaarden.

Beheersplan

De functie van het bosplantsoen moet duidelijk in een beheersplan worden vastgelegd. Hiermee wordt voorkomen dat opeenvolgende greenkeepers elk een eigen idee hebben over het onderhoud. Zowel bij de aanleg van bosplantsoen als het onderhoud is het dus van

belang om te werken vanuit een vooraf overeengekomen plan. Dit is ook nodig om te voorkomen dat er bij het uitvoeren van het onderhoud misverstanden ontstaan. Een beheersplan dient ervoor om te komen tot het gewenste eindbeeld. In het plan moeten verschillende aspecten staan, zoals het doel en de levensduur. Daarnaast moeten de wijze en tijdstippen van onderhoud worden vastgelegd. Als het ontbreekt aan een duidelijk beheersplan, leidt een bosplantsoen in veel gevallen tot teleurstelling en een andere functie dan oorspronkelijk bedoeld.

Wijkers en blijvers

Dit is een term die veel wordt gebruikt in verband met bosplantsoen. Bij de aanleg van bosplantsoen wordt veelal gebruik gemaakt van een mengeling van snelgroeiende bomen en heesters zoals populier (*Populus*), berk (*Betula*), wilg (*Salix*) en vlier (*Sambucus*). Deze dragen ertoe bij dat het bosplantsoen al binnen enkele jaren een redelijke omvang heeft. Tussen de snelgroeiende bomen en heesters worden ook langzaam groeiende soorten geplant die meestal ook duurzamer zijn dan de snelgroeiende bomen en heesters. Denk hierbij aan eik (*Quercus*), beuk (*Fagus*), esdoorn (*Acer*) en vele soorten heesters. De laatste soorten dienen ervoor om het bosplantsoen het uiteindelijke karakter te geven.

Verwijderen

Als je snelgroeiende soorten (wijkers) niet geleidelijk verwijdert, dan zullen zij de langzaam groeiende soorten (blijvers) langzaam maar zeker over-

groeien waardoor zij afsterven of sterk achterblijven in de groei. Een bosplantsoen waarin je wijkers niet systematisch verwijdert, zal uiteindelijk alleen bestaan uit bomen die op grond van hun groeiwijze niet heel erg oud worden. Het gevolg is dat het bosplantsoen na circa 30 jaar aan vervanging toe is. Een goed onderhouden bosplantsoen waarin de wijkers bijtijds ruimte hebben gemaakt voor de blijvers, kan vele honderden jaren oud worden. Op golfbanen is het daarbij ook de keuze van de baancommissie of de bodem onder het bosplantsoen bespeelbaar moet zijn of niet.

Natuurwaarde

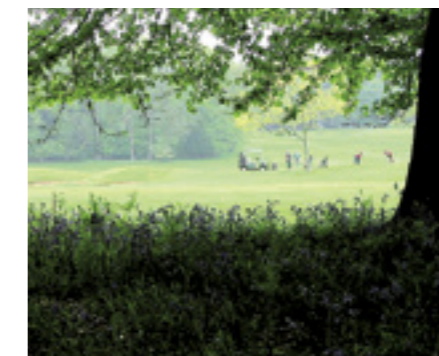
Bij een goed onderhouden heesterlaag in het bosplantsoen is de natuurwaarde groter. De voor golfspelers vrijwel ondoordringbare groeiwijze maakt dat meer vogels en andere dieren zich in een dergelijke beplanting zullen ophouden. Ze kunnen er rustiger nestelen en makkelijker aan voedsel komen. Een bosplantsoen met een open karakter heeft voor het golfspel meer voordelen, maar heeft slechts een beperkte natuurwaarde. In dit soort beplanting komen minder dieren voor. Er is minder schuilmogelijkheid en het is er drukker. Het is in het beheer natuurlijk wel mogelijk om het beste van twee werelden te gebruiken. Het is goed mogelijk om bepaalde delen van het bosplantsoen te laten begroeien met heesters, terwijl andere delen een meer open karakter hebben omwille van het spel. Net zoals bij het ontwerp van een goede baan, kan de openheid of geslotenheid van het bosplantsoen al bij

het ontwerp worden vastgesteld. Bij bestaande banen kun je een werkplan maken in overleg met de baancommissie en de greenkeeper. Op basis van dit overleg is vervolgens een werkplan op te stellen om het bedoelde en met elkaar afgesproken eindbeeld ook werkelijk te behalen (en daar ontbreekt het in de praktijk vaak aan). Zo'n plan voorkomt dat er elke keer bij de uitvoering van werk in het bosplantsoen commentaar komt, omdat iemand van mening is dat een bepaalde boom niet mag worden weggehaald, of juist andere bomen worden weggehaald.

Maatregelen

Om een goed bosplantsoen te krijgen, moeten er soms impopulaire maatregelen worden genomen. Een van de grootste problemen met het onderhoud van bosplantsoen in de praktijk is dat het ontbreekt aan een plan. Laat dit u niet overkomen. Schakel bij twijfel een deskundige in. Bij voorkeur iemand die verstand heeft van de golfsport en bomen. Zorg ervoor dat in het kader van de faunawetgeving alle boom- en snoeiwerkzaamheden voor 15 maart of na 15 juli worden uitgevoerd. In de regel is de winter het beste tijdvak om de werkzaamheden aan bosplantsoen uit te voeren. Neem de komende zomer eens goed de tijd om een inventarisatie te maken, zodat het bosplantsoen op uw golfbaan de komende winter naar behoren kan worden onderhouden. ♣

Pius Floris, boomexpert en bodembiooloog, is directeur van Plant Health Care in Vught, telefoon 06-51328508. www.planthealthcare.eu

In eerste instantie bestaat een bosplantsoen uit een mengeling van snelgroeiende bomen (wijkers) en langzaam groeiende soorten (blijvers). Door regelmatig de wijkers te verwijderen, via een meerjarig plan, krijg je een mooi plantsoen dat ook oud kan worden.